

EDUSKUNNAN VASTAUS 95/2005 vp

Hallituksen esitys laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä (HE 31/2005 vp).

Valiokuntakäsittely

Sivistysvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (SiVM 9/2005 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

ylioppilastutkinnon järjestämisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Ylioppilastutkinto ja pakolliset kokeet

Lukion oppimäärää suorittava opiskelija osallistuu ylioppilastutkintoon suorittaakseen tutkinnon. Muun henkilön oikeudesta suorittaa tutkinto säädetään erikseen.

Ylioppilastutkinto suoritetaan suomeksi tai ruotsiksi. Ylioppilastutkintoon kuuluvat kokeet ovat kirjallisia. Niihin voi kuulua suullisia tehtäviä.

Tutkinnon pakolliset kokeet ovat äidinkielen koe ja ne kokeet, jotka tutkintoon osallistuva valitsee pakollisiksi lukiolain (629/1998) 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua kokeiden ryhmästä.

2 §

Äidinkielen kokeet, kahden eri tason mukaiset kokeet ja vieraiden kielten kokeet

Äidinkielen kokeina järjestetään suomen, ruotsin ja saamen kielen kokeet. Suomen ja ruotsin kielessä voidaan järjestää äidinkieleltään suomen- ja ruotsinkielisille tarkoitettujen kokeiden lisäksi kokeet, jotka perustuvat oppimäärään suomi tai ruotsi toisena kielenä.

Matematiikassa ja toisessa kotimaisessa kielessä järjestetään vaativuudeltaan kahden eri tason mukaiset kokeet. Vieraissa kielissä voidaan järjestää kahden eri tason mukaiset kokeet.

Lukiolain 18 b §:ssä tarkoitettu ylioppilastutkintolautakunta päättää, missä vieraissa kielissä kokeet järjestetään ja missä kielissä järjestetään kahden eri tason mukaiset kokeet.

3 §

Kokeiden järjestäminen

Ylioppilastutkintoon kuuluvat kokeet järjestetään lukiokoulutusta antavissa oppilaitoksissa kaksi kertaa vuodessa samanaikaisesti koko maassa.

Tutkinnon ja kokeiden järjestämisestä oppilaitoksessa vastaa lukiolain 30 §:n 1 momentissa tarkoitettu toiminnasta vastaava rehtori.

4 §

Edellytykset osallistua kokeisiin

Ylioppilastutkintoon osallistuminen edellyttää, että lukion oppimäärää suorittava on ennen osallistumista tutkintoon kuuluvaan kokeeseen opiskellut lukiolain 10 §:ssä tarkoitetun tuntijaon mukaiset pakolliset kurssit aineessa, jonka kokeeseen hän osallistuu. Reaaliaineen kokeeseen aineessa, jossa ei ole yhtään pakollista kurssia, lukion oppimäärää suorittava voi osallistua opiskeltuaan kaksi aineen lukiokurssia. Jos vieraan kielen koe perustuu oppimäärään, jossa ei ole pakollisia kursseja, lukion oppimäärää suorittava voi osallistua kokeeseen opiskeltuaan kolme lukiokurssia.

Rehtorin tehtävänä on tutkia, täyttääkö kokelas kokeisiin osallistumiselle säädetyt edellytykset.

Rehtorin päätöksellä kokeeseen voi erityisesti syystä osallistua myös lukion oppimäärää suorittava, joka ei ole opiskellut 1 momentissa tarkoitettuja oppimääriä, mutta jolla muutoin voidaan katsoa olevan riittävät edellytykset kokeesta suoriutumiseen.

Tutkintoon ja siihen kuuluviin kokeisiin osallistuvia kutsutaan tässä laissa kokelaiksi.

5 §

Ilmoittautuminen kokeisiin

Kokelaan tulee ilmoittautua kirjallisesti kutakin tutkintokertaa ja koetta varten lukion rehtorille viimeistään ylioppilastutkintolautakunnan määräämänä päivänä. Ilmoittautuessaan koke-

laan on ilmoitettava kokeen vaativuustaso ja se, suorittaako hän kokeen pakollisena vai ylimääräisenä. Kokeen valinta pakolliseksi tai ylimääräiseksi on sitova koko tutkinnon osalta. Kokeen vaativuustason valinta on sitova koko tutkinnon osalta, jollei taso ole vaihdettavissa jäljempänä 6 §:n 2 momentissa tarkoitetusta syystä.

Rehtorin hyväksymä ilmoittautuminen voidaan peruuttaa kirjallisesti viimeistään 1 momentissa tarkoitetun määräajan päättymispäivänä. Ylioppilastutkintolautakunta voi erityisen painavasta syystä hyväksyä määräajan päätyttyä tapahtuneen ilmoittautumisen.

Ylioppilastutkintolautakunta voi hakemuksesta erityisen painavan syyn vuoksi mitätöidä tutkintoon kuuluvaan kokeeseen tai erilliseen kokeeseen tehdyn sitovan ilmoittautumisen. Koetta, johon ilmoittautuminen on mitätöity, ei lasketa kyseisen aineen kokeen suorituskerraksi. Jos ilmoittautuminen mitätöidään eikä kokelas ole osittainkaan osallistunut kokeeseen, kokeesta ei peritä maksua tai peritty maksu palautetaan lautakunnan määräämässä ajassa tehdystä hakemuksesta. Ylioppilastutkintolautakunta voi hakemuksesta erityisen painavasta syystä myös hyväksyä muutoksen ilmoittautumiseen sisältyviin tietoihin, jos ilmoittautumisessa on todistettavasti tapahtunut virhe.

6 §

Ylioppilastutkinnon suorittaminen

Ylioppilastutkintoon voi kuulua vain yksi koe samassa oppiaineessa. Äidinkielen koe voi olla oppimäärään suomi tai ruotsi toisena kielenä perustuva koe, jos kokelaan oma äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame tai jos kokelas on viittomakieltä äidinkielenään tai ensikielenään käyttävä. Toisen kotimaisen kielen kokeena voi suorittaa ruotsin tai suomen kielen oppimäärään perustuvan kokeen sijasta ruotsin- tai suomenkielille kokelaille tarkoitetun äidinkielen kokeen kyseisessä kielessä.

Vähintään yhden tutkinnon pakollisista kokeista tulee olla 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu vaativampi koe tai toisen kotimaisen kielen ko-

keena suoritettu äidinkielen koe. Valtioneuvoston asetuksella säädetään mahdollisuudesta kokeen vaativuustason vaihtamiseen silloin, kun tutkinnon pakollisesta kokeesta on annettu hylätty arvosana.

Ylioppilastutkinto tulee suoritetuksi, kun kokelas on suorittanut hyväksytysti pakolliset kokeet. Tutkinto tulee suoritetuksi pakollisessa kokeessa annetun hylätyn arvosanan estämättä, jos arvosana ei ylioppilastutkintolautakunnan vahvistamien perusteiden mukaan estä tutkintotodistuksen antamista eikä kokelas ole kirjallisesti kieltänyt hylätyn arvosanan merkitsemistä todistukseen.

Kun koe katsotaan 10 §:n nojalla keskeytyneeksi ja hylätyksi tai 11 §:n nojalla hylätyksi, tutkintoon ei sovelleta, mitä edellä 3 momentissa säädetään tutkinnon suorittamisesta hylätyn arvosanan estämättä.

7 §

Ylioppilastutkinnon suorittamiseen käytettävä aika

Ylioppilastutkinto tulee suorittaa enintään kolmena peräkkäisenä tutkintokertana. Valtioneuvoston asetuksella säädetään mahdollisuudesta suorittaa tutkinto pitemmän ajan kuluessa silloin, kun pakollinen koe hylätään tai tutkinnon suorittaminen keskeytyy.

Jos kokelas ei ole suorittanut tutkintoa 1 momentissa säädettyjen tutkintokertojen rajoissa tai 1 momentin nojalla säädetyn pitemmän ajan kuluessa, suoritetuista kokeista ei muodostu ylioppilastutkintoa eikä kokeita voi sisällyttää ylioppilastutkintoon. Tutkinnon suorittamisen voi tällöin aloittaa alusta.

Ylioppilastutkintolautakunta voi hakemuksesta erityisen painavan syyn vuoksi päättää, että kokelas voi tutkinnon ollessa kesken aloittaa tutkinnon suorittamisen alusta.

8 §

Koesuoritusten arvostelu

Koesuoritukset tarkastaa ja arvostelee valmistavasti lukiokoulutusta järjestävän oppilaitoksen asianomaisen aineen opettaja ja lopullisesti ylioppilastutkintolautakunta. Jos oppilaitoksessa ei ole kyseisen oppiaineen opettajaa, joka voisi arvostella suorituksen, alustavaa arvostelua ei tehdä.

Kokeista annettavista arvosanoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Kokeesta voidaan ylioppilastutkintolautakunnan päätöksen mukaan antaa myös arvosanaa yksityiskohtaisempi arvostelu.

Jos kokelaan äidinkieli on muu kuin se kieli, jolla hän suorittaa tutkinnon tai erillisen kokeen, tai kokelaan äidinkieli on muu kuin se kieli, jolla hän suorittaa äidinkielen kokeen, taikka kokelaan koesuoritusta on heikentänyt jokin muu erityisen painava peruste, ylioppilastutkintolautakunta voi ottaa tämän arvostelussa huomioon.

9 §

Tutkinnon täydentäminen ja erillisten kokeiden suorittaminen

Ylioppilastutkinnon 6 §:n 3 momentin mukaan hyväksytysti suorittanut henkilö voi täydentää tutkintoa sellaisten oppiaineiden kokeilla, jotka eivät sisälly hänen suorittamaansa tutkintoon, ja sellaisten oppiaineiden kokeilla, jotka ovat eri tasoisia kuin hänen suorittamaansa tutkintoon sisältyvät samojen oppiaineiden kokeet.

Henkilö, joka ei ole suorittanut ylioppilastutkintoa, voi suorittaa tutkintoon kuuluvia kokeita erillisinä. Erillisistä kokeista ei muodostu ylioppilastutkintoa, eikä niitä voi sisällyttää tutkintoon.

10 §

Keskeytynyt koe

Jos kokeeseen ilmoittautunut henkilö jää saapumatta koetilaisuuteen tai ei jätä koesuoritusta arvosteltavaksi, koe katsotaan keskeytyneeksi ja hylätyksi.

11 §

Seuraamus vilpillisestä menettelystä ja järjestyksen rikkomisesta

Kokelas, joka syyllistyy vilpilliseen menettelyyn tai vilpin yritykseen taikka avustaa siinä tai muutoin törkeästi rikkoo järjestystä, menettää oikeutensa osallistua kokeisiin kyseisenä tutkintokertana. Kokeet, joihin kokelas on samalla tutkintokerralla ilmoittautunut, katsotaan hylätyiksi.

Ennen 1 momentissa tarkoitetun seuraamuksen määräämistä kokelaalle on ilmoitettava, mistä teosta häntä epäillään, häntä on kuultava todistajan läsnä ollessa ja asiasta on hankittava muu tarpeellinen selvitys. Päätös on annettava todisteellisesti tiedoksi kokelaalle, jota se koskee.

Päätöksen 1 momentissa tarkoitetussa asiassa tekee lukion rehtori. Rehtorilla on oikeus saada poliisiviranomaiselta virka-apua asian selvittämiseksi.

12 §

Tutkintotodistus ja kokeiden suorittamisesta annettavat todistukset

Ylioppilastutkintotodistus annetaan kokelaalle, joka on 6 ja 7 §:ssä säädetyllä tavalla suorittanut tutkinnon ja jolle annetaan lukion päättötodistus tai todistus ammatillisen perustutkinnon suorittamisesta, sekä henkilölle, joka on osallistunut tutkintoon lukiolain 18 a §:n 1 momentin nojalla sekä edellä 6 ja 7 §:ssä säädetyllä tavalla suorittanut tutkinnon.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitkä arvosanat merkitään ylioppilastutkintotodistukseen, tutkintotodistuksen päiväämisestä ja muis-

ta todistuksista, joita ylioppilastutkintoon kuuluvien kokeiden suorittamisesta annetaan.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten antaminen edellyttää, että tutkintokertoihin ja kokeisiin osallistumisesta säädetyt maksut on suoritettu.

13 §

Muutoksenhaku ylioppilastutkintolautakunnan päätökseen

Ylioppilastutkintolautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeudelle siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei jäljempänä tai muualla laissa toisin säädetä.

Ylioppilastutkintolautakunnan päätökseen, jolla koesuoritus on arvosteltu, ei saa hakea muutosta valittamalla. Jäljempänä 14 §:ssä tarkoitettun tarkistusarvostelun tulokseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

14 §

Tarkistusarvostelu

Ylioppilastutkintolautakunnan päätökseen, jolla koesuoritus on arvosteltu, saa hakea lautakunnalta tarkistusarvostelua. Hakemuksen voi tehdä kokelas, alle 18-vuotiaan kokelaan huoltaja tai koesuorituksen valmistavasti arvostellut opettaja. Tarkistusarvostelu ei johda alkuperäistä arvosanaa heikompaan arvosanaan, eikä sen perusteella anneta alkuperäistä heikompa 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua arvostelua.

Tarkistusarvostelua koskeva hakemus on toimitettava lukion rehtorille 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin kokeeseen osallistuneella on ollut tilaisuus saada arvostelun tulos henkilökohtaisesti tietoonsa. Ylioppilastutkintolautakunta määrää tarkistusarvostelua toimittamaan arvostelijat, joista kukaan ei ole aikaisemmin arvostellut kohteena olevaa koesuoritusta. Arvostelijoita tulee olla vähintään kaksi.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään ylioppilastutkintotodistuksen ja muun 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun todistuksen antamisesta sil-

loin, kun suoritukseen haetaan tarkistusarvostelua, sekä tarkistusarvostelun tuloksen ilmoittamisesta.

15 §

Muutoksenhaku rehtorin päätökseen

Lukion rehtorin päätökseen, jolla rehtori on evännyt osallistumisoikeuden ylioppilastutkintoon tai siihen kuuluvaan kokeeseen saa kirjallisesti hakea oikaisua lääninhallitukselta. Lääninhallituksen päätökseen tässä momentissa tarkoitettussa asiassa haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Päätökseen, jolla lukion rehtori on määrännyt 11 §:n 1 momentissa tarkoitettun seuraamuksen, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Päätös pannaan täytäntöön tehdystä valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomaisen kiellä täytäntöönpanoa.

Valitus 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta päätöksestä on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitukset tulee käsitellä kiireellisinä.

Jos 2 momentissa tarkoitettu päätös kumotaan, ilmoittautuminen niihin kokeisiin, joihin henkilö on jäänyt rehtorin päätöksen jälkeen osallistumatta, mitätöityy hakemuksetta ja koe-kohtaiset maksut palautetaan. Hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus voi valituksen hyväksyessään päättää, että kokelas saa aloittaa tutkinnon suorittamisen alusta.

16 §

Tietojensaantioikeus

Ylioppilastutkintolautakunnalla on oikeus saada maksutta lukiokoulutuksen järjestäjiltä kokeiden järjestämistä ja arvostelua varten tarpeelliset tiedot.

17 §

Eräät ylioppilastutkintoa tasoltaan vastaavat tutkinnot

International Baccalaureate -tutkinnon, Reifeprüfung-tutkinnon sekä Eurooppa-koulujen eurooppalaisen ylioppilastutkinnon suorittaminen tuottaa samat oikeudet kuin lukiolain 18 §:ssä ja tässä laissa tarkoitettun tutkinnon suorittaminen.

18 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta.

19 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006.

Tällä lailla kumotaan 21 päivänä marraskuuta 1994 annettu ylioppilastutkintoasetus (1000/1994) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Kuitenkin asetuksen 11 §:n 2 momentin säännöksiä noudatetaan, sellaisina kuin ne ovat olleet asetuksessa 733/2002, vuoden 2007 loppuun kokelaan osalta, joka ei lukion opetussuunnitelman mukaisesti opiskele pakollisena oppiaineena perusopetuksessa alkanutta toista kotimaista kieltä tai joka on ennen 1 päivää syyskuuta 2004 lukiolain 13 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla vapautettu toisen kotimaisen kielen opiskelusta lukiossa. Tämän momentin nojalla suoritettut kokeet voidaan uusia hyväksyttyjen ja hylättyjen kokeiden uusimista koskevien säännösten mukaan.

Mitä muualla laissa säädetään ylioppilastutkintoasetuksessa tarkoitetusta ylioppilastutkin-
nosta, koskee lukiolain 18 §:ssä sekä tämän lain
voimaan tultua tässä laissa tarkoitettua ylioppi-
lastutkintoa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryh-
tyä lain täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toi-
menpiteisiin.

Laki

lukiolain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lukiolain (629/1998) 18 §:n 3 momentti, sellaisena
kuin se on laissa 766/2004, seuraavasti:

18 §

Ylioppilastutkinto

ylioppilastutkintoon, kokeista ja niiden uusimi-
sesta, arvostelusta ja muusta tutkinnon toimeen-
panosta.

Ylioppilastutkinnon järjestämisestä sääde-
tään erikseen lailla. Valtioneuvoston asetuksella
annetaan tarkempia säännöksiä osallistumisesta

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
200 .

Helsingissä 21 päivänä kesäkuuta 2005
